PRAMEŇ

MESAČNÍK MICHALOVSKO - KOŠICKEJ PRAVOSLÁVNEJ EPARCHIE

SEPTEMBER 2009

ČÍSLO 9

ROČNÍK 7

CENA 0,30 € / 9 Sk

Sv. Ján Lestvičník - O klamstve a ohováraní

Produktom kameňa a ohňa je železo. Výsledkom mnohovravnosti a neprimeraného žartovania je klamstvo. Lož je strata lásky. Krivé prisahanie je zapieranie Boha. Ani jeden rozumný človek by si nemal myslieť, že lož je malý hriech, lebo niet hriechu, voči ktorému by Svätý Duch vyniesol taký strašný rozsudok, ako proti klamstvu. Ak Boh zničí všetkých, čo hovoria klamstvo (Ž 5, 7), čo si potom zasluhujú tí, ktorí klamstvo spájajú s prísahou?

Videl som ľudí, ktorí sa chvália svojím klamstvom, ktorí bezdušnosťou a prázdnymi frázami vyvolávajú smiech, keď u poslucháčov vykoreňujú plač. Keď nás démoni vidia, ako sa hneď na začiatku pokúšame vyhnúť počúvaniu nedôstojných rečí nebezpečného prednášajúceho ako nákazlivej choroby, pokúšajú sa nás oklamať pomocou dvoch myšlie- nok: „Neuraz rozprávača“, alebo „Nerob sa zbožnejším od ostatných“. Neváhaj a uteč! Inak ťa smiešne myšlienky budú znepokojovať aj počas modlitby. No nielen, že sa vyhýbaj, ale aj so zbožnosťou odstraňuj takéto zlé spolky, predkladajúc im myšlienku na smrť a posledný súd.

Pokrytectvo je matka klamstva a často aj jej bezprostredný pôvod. Niektorí hovoria, že pokrytectvo nie je nič iné, než zdokonaľovanie sa v klamstve a vytváraní klamstva, s ktorým je spojená i krivá prísaha, preto si zasluhujú najprísnejšie napomenutia. Tomu, kto nadobudol Božiu bázeň, je klamstvo cudzie.

Ako pri každej vášni, aj pri klamstve, vidíme rôzne škody: inak bude súdený ten, kto klame zo strachu pred mučením a inak bude súdený ten, kto klame bez nejakého vážneho nebezpečenstva. Jeden klame kvôli rozveseľovaniu a druhý kvôli milovaniu pôžitku.

Kto klame, často sa vyhovára na okolnosti a to, čo je priepasťou pre dušu, vidí ako dobré dielo. Malé dieťa nepozná klamstvo. Nepozná ho ani duša, ktorá viac v sebe nemá zla. Ten, kto sa obveselil vínom, vo všetkom hovorí pravdu, aj proti svojej vôli. A ten, kto sa opil krotkosťou a srdečnosťou, nie je v stave, aby klamal.

Zase mrzutosť a pamätanie na zlo rodia ohováranie. Je to jemná, ale krutá choroba, skrytá a zákerná pijavica, ktorá cicia a oslabuje krv lásky. Ohováranie je pokrytectvo lásky, pôvodca poškvrnenia a zaťaženia svedomia, zničenie čistoty.

Podobne, ako niektoré ženy hrešia viditeľne a bez hanby, ale niektoré tajne a s hanbou konajú ešte horšie skutky ako tie prvé, tak je to možné vidieť aj u ďalších ťažkých hriechoch. Je veľmi skryté: pokrytectvo, zlosť, hriešna túžba, ohováranie v srdci. Viditeľne ukazujú jedno, ale vnútri hľadia na druhé.

Keď som raz počul nejakých ľudí, ako ohovárajú, hneď som im to zakázal. No konatelia tohto hriechu oponovali, že to robia z lásky a starostlivosti o toho, kto bol predmetom ich ohovárania. Ale ja som im povedal: „Kto ohovára svojho blížneho, toho zničím“ (Ž 101, 5). Ak skutočne miluješ svojho blížneho tak, ako hovoríš, tajne sa za neho pomodli a nezosmiešňuj človeka. To je spôsob, ktorý sa Bohu páči. Kto chce premôcť ducha ohovárania, nech nepripisuje vinu tomu, čo padol do hriechu, ale démonovi, ktorý ho ovládol. Lebo nikto z nás nechce zvlášť hrešiť proti Bohu, ani nikto nehreší nútene.

Poznal som človeka, ktorý viditeľne hrešil, ale tajne učinil pokánie. Ten, ktorého som odsúdil ako bludára, bol už nevinný pred Bohom, uprosiac Ho úprimným pokáním. Nikdy sa neostýchaj pred tým, ktorý v tvojej prítomnosti ohovára blížneho, ale mu povedz: „Prestaň brat! Ja každý deň padám ešte do väčších hriechov, tak ako môžem súdiť druhého?“ Takto učiníš dva dobré skutky: jedným liekom uzdravíš aj seba, aj svojho blížneho.

Čujte ma, čujte, všetci tí, ktorí prísne súdite cudzie skutky: ako je správne (a je správne), „akým súdom súdite, takým budete súdení“ (Mt 7, 2), vtedy padneme do všetkých telesných i duševných hriechov, pre ktoré sme súdili blížneho. Ten, kto bez plášťa samoľúbosti vidí svoje zlé skutky, nestará sa o nič z pozemských starostí, mysliac na to, že ani pre vlastný plač nemá dosť času, hoci by žil aj sto rokov, ba dokonca, hoci by videl, ako mu z očí vyteká rieka sĺz väčšia ako Jordán. Skúmal som plač, ale nenašiel som v ňom ani stopy po ohováraní a odsudzovaní. Démoni nás nahovárajú, aby sme buď hrešili, alebo, ak nehrešíme, aby sme odsudzovali tých, ktorí hrešia, aby sme sa pomocou druhého zašpinili prvým. Je to jedna z najkrajších ciest, ako získať odpustenie hriechov: neodsudzovať. „Nesúďte a nebudete súdení“ (Lk 6, 37). Podobne, ako sa oheň protiví vode, aj odsudzovanie je protivné tomu, kto chce činiť pokánie.

Keby si videl človeka, ako hreší, hoc aj tesne pred smrťou, ani vtedy ho neodsudzuj: Boží súd ľudia nepoznajú. Niektorí viditeľne konali veľké hriechy, ale ešte väčšie cnosti získavali tajne; a tí, ktorí sa im rúhali odsudzovaním, sami sa oklamali, lebo kvôli dymu nevideli slnko.

Vybraté z knihy: Jovan Lestvičnik, Lestvica, Beograd I999

pripravil Pavol Kochan

Zrodila sa naša radosť...

Keď sa ľudstvo dostalo na dno morálneho úpadku a jeho znovupovstanie sa zdalo už nemožným, vtedy prišla na svet Presvätá Deva Mária, Ktorej sviatok Narodenia si pripomíname v týchto dňoch.

Najlepší myslitelia tohto obdobia často a otvorene hovorili o tom, že na zem musí zostúpiť Sám Boh, aby zachránil človečenstvo, obnovil vieru a ľuďom ponúkol nový zmysel života. A skutočne, Boh prišiel medzi nás. Kvôli nášmu spaseniu priodel sa v naše človečenstvo a Prečistú Devu Máriu, jedinú dôstojnú prijať pod Svoje srdce Prameň čistoty a svätosti, si vybral za Matku.

Narodenie Presvätej našej Vládkyne, Bohorodičky a vždy Devy, Cirkev oslavuje ako sviatok radosti celého sveta, ... radosti celého ľudského rodu. Veď v tento duchovne žiariaci deň, na hranici Starého a Nového zákona, rodí sa deva z Dávidovho rodu, od vekov vyvolená Božou Premúdrosťou, aby poslúžila veľkému tajomstvu vtelenia sa Boha Slova – stala sa Matkou Spasiteľa sveta, Hospodina nášho Isusa Christa.

Presvätá Deva Mária sa narodila v malom galilejskom meste Nazaret. Jej rodičia boli spravodliví Joachim, z rodu proroka a kráľa Dávida a Anna, z rodu prvého veľkňaza Árona. Manželia boli bezdetní, lebo svätá Anna bola neplodná. Obaja už pokročilí vo veku, ale nikdy nestrácali nádej v Božie milosrdenstvo, pevne veriac, že Bohu je možné všetko – dokonca rozviazať putá neplodnosti Anny, ktorá podobne ako Sára, Abrahámova manželka, bola v pokročilom veku. Bezdetnosť v židovskom národe bola chápaná ako znak Božieho napomenutia za hriechy, preto si spravodliví Joachim a Anna vytrpeli mnoho nespravodlivosti rovno vo svojom domove. Preto nečudo, že zložili Bohu sľub, že dieťa, ktoré im pošle Boh, zasvätia službe v chráme.

Raz, počas sviatkov, chcel starec Joachim priniesť žertvu Bohu v Jeruzalemskom chráme, ale veľkňaz ju neprijal a osopil sa na Joachima, že nie je toho dôstojný pre svoju bezdetnosť. Joachim so žiaľom ušiel do púšte a tu v slzách prosil Boha o dieťa. Aj Anna, keď sa dozvedela, čo sa udialo v Jeruzalemskom chráme, nereptala proti Bohu, ale v modlitbách Ho prosila o Jeho hojné milosrdenstvo pre svoju rodinu. Hospodin vypočul ich prosby. V čase, kedy sa už obaja svätí manželia Joachim i Anna zdali byť na sklonku svojho života, Boh ich požehnal novým životom a oni sa stali rodičmi Presvätej Devy Márie, budúcej Matky Hospodina Isusa Christa. Archanjel Gabriel im priniesol radostnú novinu: ich modlitby boli vypočuté Bohom, narodí sa im Preblahoslavená Dcéra, skrze Ktorú bude darované spasenie celému svetu.

Presvätá Deva Mária Svojou dobrotou a čistou predišla nielen celý ľudský rod, ale aj anjelov. Veď preto Jej právom zo srdca spievame – Čestnejšia si ako cherubíni a neporovnateľne slávnejšia než serafimi. Stala sa živým chrámom Božím., tak ako Ju Cirkev v stichoch sviatku nazýva – Nebeskou Bránou, skrze ktorú prichádza Christos,

aby spasil naše duše (por. 2 stich na Hospodi vozvach).

Pred niekoľkými rokmi som sa stretol v talianskom kresťanskom časopise so skutočným príbehom obrátenia sa jedného starého lekára. Písala ho vnučka tohto lekára., mal titulok „Stratený list...“. Tohto lekára v širokom okolí všetci považovali za výborného špecialistu a seriózneho človeka. Lenže tento človek bol veľmi ďaleko od Boha. Modlitba, chrám, sviatosti, to mu už dávno nič nehovorilo. Bol už v pokročilom veku a doľahla na neho ťažká choroba. Ale, ani tá ho nezmenila... Mal vnučku, o ktorej sám hovoril, že je úplne ako jeho nebohá žena – tichá, pokorná, nábožná. Tá sa o neho starala v jeho posledných minútach. Snažila sa mu rozprávať o Bohu, ale nechcel nič počuť. Snažila sa trápne ticho plné neistoty v očakávaní smrti nejako rozohnať. A tak vybrala škatuľu so starými fotkami, ktoré si chcela spolu so starým otcom prezrieť. Zrazu tu našla starý zožltnutý list. Nazrela do neho, ... bol adresovaný práve jej starému otcovi, ktorému ho napísala jeho matka, v jej posledných chvíľach, a on bol ďaleko v zahraničí na štúdiách. Po mnohých rokoch sa znova skrze slová listu matka prihovorila k svojmu synovi – „Drahý môj syn! Keď budeš čítať tieto riadky, zrejme už nebudem nažive. Ťažká choroba ma pritisla k posteli a nemám síl prísť sa sama rozlúčiť za tebou, ale už ani vyčkať, kým sa vrátiš. Chcem ťa poprosiť, aby si v ďalekom svete nezabúdal na Boha, na to, čo som ťa naučila. Ja musím odísť, ale zverujem ťa do ochrany našej nebeskej Matky, aby ťa viedla cestami života, aby sme sa raz spolu mohli stretnúť v nebi. Viem, že máš a budeš mať mnoho starostí a práce, ale nezabúdaj aspoň na tú modlitbičku k Matke Božej, ktorú som ťa ako malého naučila. Matka Božia bude stále s tebou...“ Tieto jednoduché slová, ale slová zo srdca matky, zlomili tohto muža a po mnohých rokoch začal cez slzy vyslovovať slová modlitby k Božej Matke. Obrátil sa na vnučku, aby priviedla kňaza a vďaka materinskej láske Matky Božej sa v posledných minútach vrátil k Bohu. Nakoniec dodal ešte jedno Bohorodice Devo a odovzdal dušu Stvoriteľovi.

Toľko príbeh... Ale koľko takých príbehov sa denne deje medzi nami. Koľko krát sa Matka Božia so Svojou láskou, pomocou a ochranou skláňa k nám. A koľko krát bez poďakovania za prehojné Jej milosrdenstvo a lásku, neraz bez povšimnutia, len prejdeme okolo...

Narodenie Bohorodičky bolo začiatkom času vyplňania sa veľkých Božích prisľúbení o spasení ľudského rodu a jeho vyslobodení z moci diabla. Táto radostná udalosť, ktorú si aj teraz pripomíname, nám na zemi priblížila Kráľovstvo Božie, kráľovstvo pravdy, milosti a večného života. V tej chvíli sa budúca Matka Prvorodeného stala z milosti Božej aj Matkou a milosrdnou Zástankyňou všetkých nás, ktorí sa ku Nej s láskou a detinskou dôverou utiekame.

jerej Dušan N. Tomko

Významný medzník v živote PCO Kašov

Blahoslavený človek, ktorý v Tebe nachádza silu, tí, čo majú na mysli cesty do chrámu! Žalm 84, 6

V živote Božieho ľudu v každej dobe, tak v Starom, ako aj v Novom Zákone, číslo štyridsať vždy označuje významný medzník. Nech by to bolo 40 - ročné putovanie vyvoleného národa v púšti, či v novozákonnej Cirkvi obdobie veľkého pôstu, alebo paschálne obdobie, ktoré sa završí na štyridsiaty deň Nanebovstúpením.

V mesiaci august toto číslo pripomenulo udalosť veľkého významu v živote veriacich PCO Kašov. Totižto, 3. augusta 2009 uplynulo 40 rokov odo dňa, keď v tejto cirkevnej obci položili základný kameň pravoslávneho chrámu zasväteného sviatku Premenenia Pána.

Z ľudského pohľadu takáto doba, dá sa povedať, je pol života. A veru, blažený je ten, kto takúto dobu zo svojho života zasvätí službe chrámu. Nech by to bolo formou pravidelnej účasti na bohoslužbách, prispievaním fyzickej, či finančnej pomoci pre blaho a rozkvet cirkevnej obce. Takáto významná udalosť nabáda človeka k tomu, aby sa na chvíľu pozastavil a pospomínal si na radosti i bolesti tohto obdobia.

Vieme dobre, že prvotná príčina pramenila v nemilej udalosti. Vidíme však výsledok, ktorý hreje dušu veriaceho človeka, keď pred očami zakladateľov, budovateľov tohto svätého chrámu, Boh dokázal svoju moc: aj zo zlej, nenávisťou presýtenej, človekom pokazenej veci, Všemohúci dokáže urobiť dobrú a blahú vec. Sláva Bohu, ešte dodnes máme živé pamätníky z tej doby, keď sa konal slávnostný akt uloženia základného kameňa. Bol to deň plný nádeje, nadšenia a elánu. Bola to demonštrácia sily viery, nádeje a lásky, sprevádzaná pod ochranou Bohorodičky, ktorá ako oddaná Matka, v žiadnej situácii neopustila svoje deti.

Pri tejto príležitosti, v deň oddania sviatku Zosnutia Presvätej Bohorodičky, 23. augusta, sa v Kašove slúžila archijerejská svätá liturgia, ktorej predsedal Jeho Vysokopreosvietenosť Juraj, arcibiskup michalovsko - košický.

Našu radosť znásobila aj tá skutočnosť, že v tento deň bola do chrámu prinesená kópia Klokočovskej ikony Matky Božej, pred ktorou sme po svätej liturgii spievali Akafist.

Boh obetu a oddanosť svojich verných odmenil svätým chrámom, ktorý už štyridsať rokov demonštruje prítomnosť živej pravoslávnej viery v našom regióne. Čelí mnohým búrkam zašlej doby, ktoré často vyšľahli do nevídaných výšin vlny nenávisti, ale dom, ktorý stojí na skale, nie na piesku, odolá náporom doby.

Milosť Všemohúceho, Pokrov Presvätej Bohorodičky, príhovor svätých, nech chráni tento chrám a všetkých, ktorí s úprimnou úctou a láskou k Bohu a blížnemu vstupujú do neho. Na mnohaja i blahaja lita!

Igumen Serafim

Neľahké časy obnovy Pravoslávia

Vznikom Československej republiky nastali i pre Pravoslávie nové časy. Prvé ovocie sa ukázalo v Becherove (okr. Bardejov). Ešte pred prevratom sa Becherovčania zoznámili s Pravoslávím, písali o ňom domov a do kraja prinášali jeho ducha, odvahu vystúpiť z uniatskej cirkvi a prijať Pravoslávie. Niektorí z nich vstúpili do pravoslávnych organizácií, a už v r. 1905 vyzbierali v Amerike 600 dolárov, ktoré poslali domov na výstavbu pravoslávneho chrámu. Keďže s realizáciou výstavby chrámu boli ťažkosti, peniaze vrátili späť.

V r. 1920 sa vrátil z Ameriky do Becherova Becherovčan, pravoslávny duchovný - Gregor Varchol, ktorý začal s obnovou Pravoslávia v Becherove. V r. 1922 bol zvolený šesťčlenný cirkevný výbor, okrem menovaného farára. Tohto zhromaždenia sa zúčastnilo 84 rodín zo 120 rodín v obci. V r. 1922 duchovný postavil vlastný dom, ktorý sa neskôr stal pravoslávnou farou. Už v r. 1923 si veriaci postavili vlastný chrám, v čom im čiastočne pomáhali pravoslávni z Ameriky. Výstavba chrámu stála 96 tisíc Kč.

Na počiatku museli pravoslávni v Becherove prejsť mnohými ťažkosťami. Duchovnému Varcholovi bolo bránené vykonávať bohoslužby na ďalších obciach, kde veriaci takisto sympatizovali s Pravoslávím – Ladomírová, Vyšný Orlík.

Po obnove Pravoslávia v Becherove odstúpilo a vrátilo sa späť k uniatom 11 rodín. V r. 1929 dostala táto cirkevná obec potvrdenie referátu ministerstva školstva a národnej osvety. Duchovnému bol priznaný plat 1000 Kč, čím sa jej značne uľavilo. Po smrti otca Varchola, ktorý bol vysvätený v Amerike všeruským patriarchom Tichonom, sa novým duchovným stal Alexej Omeljanovič.

V r. 1922 – 1923 sa okrem Becherova Pravoslávie zakorenilo v ďalších obciach - Ladomírová, Vagrinec, Krajné, Medvedie, Korejovce, Vyšný Orlík, Jurkova Voľa a Jedľová. Posledné dve sa vrátili do únie.

Obnova Pravoslávia má v tomto kraji čiastočne odôvodnenie aj v okolnostiach, ktoré už boli spomínané skôr, spojené s vymáhaním kobliny a rokoviny, s povýšeneckým a neraz neľudským správaním sa uniatského duchovenstva.

V r. 1915 prešovský uniatský biskup Štefan Novák začal so súhlasom bývalej maďarskej vlády a na podnet niektorých farárov akciu na zavedenie svätenia cirkevných sviatkov podľa gregoriánskeho, západného kalendára., totiž, aby uniati svätili sviatky spolu s latinskou cirkvou. Pozadím tohto pokusu bol nepriateľský maďarský duch, aby sa zničilo všetko to, čo spájalo uniatov s Rusmi. Veriaci gréckokatolíckej cirkvi vo svojom konzervativizme boli plne pohoršení a začali sa búriť proti biskupovmu nariadeniu., novozavádzané sviatočné dni ignorovali a na bohoslužby nechodili. A tak farári vykonávali bohoslužby v prázdnych chrámoch.

V okolí Svidníka bol prvým, ktorý vystúpil proti tomuto nariadeniu, senátor Juraj Lažo, ktorý bol neskôr obvinený z vlastizrady. Po štyri a pol mesačnom väzení svoje názory zdanlivo odvolal, ale po prevrate v r. 1918 začal po celom okolí agitovať proti gréckokatolíkom, za odlúčenie od Ríma a pričlenenie k Pravoslávnej cirkvi. Jeho snahy dosiahli úspech až v r. 1920, keď sa stal senátorom snemovne. V r. 1922 priviedol na vlastné trovy z Prahy archimandritu Vitalija Maksimenka, ktorého istý čas vydržiaval, kým nezadovážil pomoc z Juhoslávie a ruských aristokratických emigrantov vo Francúzsku. Ďalším úspechom bolo, že za pomoci senátora Lažu bola vo Svidníku založená tlačiareň, ktorú umiestnili v budove gazdovského spolku, v tzv. Trojici. Neskoršie bola premiestnená do Ladomírovej. Tlačiareň bola spočiatku vybavená len ručnými strojmi. Vydávala rôzne náboženské knihy, noviny a kalendáre, a to nielen pre východné Slovensko, ale aj pre Juhosláviu, Ameriku, Poľsko, Rumunsko a iné. V tlačiarni, vo vydavateľstve, pracoval sám archimandrita Vitalij a 20 členov monastierského bratstva. Okrem tlačiarne bola v Ladomírovej aj príprava pre pravoslávnych duchovných a chrám. Ľudia, ktorí sa pripravovali na duchovenskú službu zároveň vypomáhali pri tlačení kníh a ďalších prácach.

Aktivity smerujúce k obnove Pravoslávia v celom okolí boli veľké. Vyšný Orlík a Ladomírová boli v tomto období strediskom. Veľký vplyv mali krajania z Ameriky, ktorí už prijali Pravoslávie. Pobádali svojich krajanov, aby prestúpili do Pravoslávia. Poslali im na organizačné potreby 70 – 80 tisíc Kč, z ktorých bola postavená čitáreň a drevený chrám. Vo Vyšnom Orlíku k samotnému prestupu do Pravoslávia 15. marca 1924, v takej miere, že v uniatskej cirkvi ostalo 10 rodín. Prestupu napomohli platové trenice s uniatským farárom. V mnohom by uniatom bola pomohla už len výmena farára, čo však biskupský úrad neurobil.

Ešte skôr sa Pravoslávie začalo šíriť v Hrabskom. Po 34 - ročnom farárovaní uniatského duchovného Michala Čisárika prišiel nový duchovný Štefan Búrik. Lenže ten, po dvoch rokoch, keď sa uvoľnila fara v susednej obci v Snakove, zanechal Hrabské. Veriaci požiadali biskupa o nového farára, lenže vrchnosť dala podmienku opraviť chrám a farskú budovu. Podmienkam farnosť v krátkom čase nemohla vyhovieť, preto vyslali druhú deputáciu, ktorá sa už vyhrážala biskupskému úradu, že ak im nedá farára, zavolajú pravoslávneho duchovného. Z biskupstva dostali odpoveď, že farára nedostanú a farnosť bude pričlenená k materskej maľcovskej farnosti, čo sa stalo začiatkom r. 1922.

Po tomto nezdare sa rozhodli, že na prázdnu faru zavolajú pravoslávneho kňaza. Len štyri rodiny sa postavili proti. O mesiac dostali duchovného, bývalého cisárskeho kapitána, vysväteného v Chuste na Podkarpatskej Rusi. Hneď na to maľcovský farár, ako administrátor hrabskej farnosti, požiadal okresný úrad v Bardejove, aby boli farnosť a farské budovy vrátené gréckokatolíckej cirkvi. Okresný úrad vyslal četníkov, aby chrám a faru zatvorili. Nepodarilo sa. Keď sa obyvatelia dozvedeli o čo ide, obsadili faru a chrámový dvor a četníkov ani nepustili. O dva roky sa akcia zopakovala. Pod vedením okresného náčelníka dr. Andrejča prišla zosilnená policajná skupina, ktorá aj napriek nesúhlasu ľudí, chrám a faru zamkla a zapečatila. V noci veriaci chrám vylomili, zobrali čašu, liturgické rúcha a srdcia zvonov, ktoré hodili do studne. Vyšetrovanie vinníkov nenašlo, ľud cirkevné obrady vykonával v súkromnom dome a v obci bol zdanlivý pokoj.

Skoro na to chcel maľcovský uniatský farár Nemec za asistencie okolitých farárov znova posvätiť chrám v Hrabskom. Zišlo sa tu okolo 1200 uniatov z okolia, ktorý sa s procesiou, so sprievodom 18 četníkov, vybrali do Hrabského. Pri vstupe do dediny ich prepadli Hrabčania kameňmi a kyjakmi. Ľudia zutekali, a farári v doprovode četníkov vykonali posvätenie chrámu a liturgia sa slúžila v Maľcove. Po tejto udalosti si veriaci v Hrabskom postavili svoj chrám. Keď už mohli začať rozvíjať svoj duchovný život v duchu Pravoslávia, medzi veriacimi aj tu došlo k nedorozumeniu a výsledkom bolo rozdelenie - 40 rodín pravoslávnych, 30 sa vrátilo do únie a 17 bolo bez vyznania.

V r. 1918 - 1923 založili pravoslávnu cirkevnú obec v Krivom pri Uliči a v r. 1926 v Stakčíne, v Telepovciach, v Jalovej, v Medzilaborciach, v Krásnom Brode, Olšinkove, Svetliciach a v Rebríne. Na území východného Slovenska bolo 21 pravoslávnych obcí, z ktorých 8 bolo uznaných štátom. Mali 17 farností a v tom čase Pravoslávna cirkev mala 9 murovaných, 9 drevených chrámov a jednu kaplnku.

Výstižne o utrpení pravoslávnych napísal vysoký katolícky hodnostár – pravoslávnym na Slovensku mnohí ubližovali a páchali na nich násilie: katolicizácia, reformácia, fašizmus i komunizmus., ... zdá sa, že pravoslávni si na to už privykli...

prot. ThDr. Štefan Horkaj

AKTUALITY Z PRAVOSLÁVNEHO SVETA

V Istanbule označujú domy kresťanov

V mnohých štvrtiach Istanbulu boli domy kresťanov označené farebnými tabuľkami. Na otázku, oficiálne podanú poslancom Sebahatom Tuncel, na turecký parlament, ohľadom tohto problému, - informovali turecké média, - má odpovedať minister vnútra - Besir Atalay.

V Istanbulských štvrtiach Feriköy a Kurtulus, ktoré sú už tradične obývané kresťanmi, boli nedávno domy označené zelenými a červenými farbami. Toto označenie má za cieľ ukázať, že v týchto domoch žijú kresťania – Gréci alebo Arméni. Tuncel pripomenul, že označovanie domov kresťanov v Istanbule evokuje pogrom kresťanov v septembri r. 1955. Vtedy taktiež, ešte pred pogromom, nacionalisti označovali domy a obchody kresťanov farebnými tabuľami.

V Hagii Sofii odkryli tvár anjela

Ako informovali turecké média, koncom júla tohto roku, reštaurátori v chráme Hagia Sofia v Istanbule, odkryli doposiaľ neznámu mozaiku tváre anjela, ktorá bola doposiaľ ukrytá pod vrstvami vápna.

Mozaiky z kresťanského obdobia v bývalej byzantskej katedrále boli po dobytí Konštantínopola, keď krajina prešla pod nadvládu Osmanskej ríše v r. 1453, podľa moslimskej obyčaje úplne zničené alebo premaľované vápnom. Od tohto času bol chrám premenený na mešitu. V r. 1935 bola Hagia Sofia premenená na múzeum.

Tajomník pre kultúru a turistický ruch v Istanbule, Emre Bilgili, vyhlásil, že reštaurátori budú ďalej pracovať na odkrytí ďalších stratených mozaík v Hagii Sofii.

Ďalší krok k obnoveniu židovského chrámu

V Izraeli prvý krát po dvoch tisícoch rokov bol v osade Micpe Ierichon vybudovaný chrámový obetný oltár, a tiež tu zazneli po toľkom čase slová špeciálneho požehnania.

Oltár bol postavený z kameňov z Judskej púšte, donesených z miest, kde nevkročila ľudská noha. Tieto kamene boli opracované bez použitia železa, ako to predpisuje Zákon a zlepené zvláštnym spojivom z piesku z krátera Ramon a asfaltu z Judskej púšte. Táto „malta“ odoláva vysokým teplotám a neakumuluje teplo, a tak umožňuje udržiavať neustály oheň, ako predpisuje Thóra.

Oltár je vysoký 4 m a široký 6 x 6 m a bol vytvorený spolupracovníkmi Chrámového inštitútu pod vedením rabína Jehudu Glika. Výstavba oltára sa viaže ku deviatemu dňu mesiaca Av (30. júla), kedy podľa židovskej tradície bol zborený prvý, aj druhý chrám. Chrámový inštitút sa zaoberá obnovou vybavenia a posvätných nádob, ktoré sa budú používať po vybudovaní tretieho chrámu. Za 20 rokov existencie Inštitútu sa jeho spolupracovníkom podarilo pripraviť približne 70 súčastí chrámovej výbavy. Bola zabezpečená zlatá harfa kráľa Dávida, zlatý sedemramenný svietnik, ktorý daroval rímsky pápež, zlatý kadidlový oltár, medené umývadlo, zlatý stôl a veľkňazské rúcho. Oltár je naplánované previesť na chrámovú horu.

zdroj: patriarchia.ru, cerkiew.pl

Svätý prepodobný Prokop Sázavský

Svedectiev o tomto horlivcovi nie je mnoho. Sázavský mních, ktorý neuviedol svoje meno, napísal: „V čase kniežaťa Oldřicha žil pustovník menom Prokop, ktorý pochádzal z Čiech, z dedinky Chotuň, ktorý ovládal slovanské písmo, donesené svätým Cyrilom, vo svete výborný kňaz žijúci čestným životom a čisto slúžiaci sväté tajiny, oblečený v mníšskom odeve, žil pevne vo viere, sám s jediným Bohom“.

V inom opise života svätého sa píše: „Prokop, rodom Čech, syn zemianskych rodičov (otec sa nazýval Vít a matka Božena), sa narodil v r. 970 v jednej dedine, zvyčajne nazývanej Chotiš… Jeho vážení rodičia, vidiac, že v dieťati prebýva Božia blahodať, dali ho v meste Vyšehrad učiteľovi slobodných náuk k výučbe, aby tam, učiac sa, bol poučený o nebeskej múdrosti“ – lebo tam vtedy prekvitala výučba slovanského jazyka. Samotné jeho meno svojim gréckym pôvodom poukazuje na východnú tradíciu (gr. Prokopios - človek, ktorý robí pokrok v práci).

Prokop sa ešte v rodičovskom dome učil slovanské písmo, čiže, jeho rodičia sa pridržiavali pravidiel viery a života zasiatych v Čechách svätým Metodom, moravským apoštolom. Potom odišiel už do spomínaného Vyšehradu, kde prekvitali náuky vyučované v slovanskom jazyku. Keď Prokop dokončil štúdium, oženil sa, mal syna menom Jimram, ktorý sa neskôr stal igumenom Sázavského monastiera. Rozhodol sa pre duchovný stav a stal sa kňazom slovanského obradu, hoci vtedy boli v Čechách aj kňazi latinského obradu, ktorí boli až do 12. stor. spravidla ženatí. Až v r. 1143 pápežský legát poslaný do Čiech kňazov odlúčil od ich manželiek.

Keď mu zomrela manželka, uchýlil sa do sázavských lesov a žil tam ako pustovník v chatrči, ktorú si postavil. Vyznačoval sa jednoduchosťou a láskou k tým, ktorí boli v núdzi. Žil veľmi prísne, podľa vzoru svätého Jána Krstiteľa. Obrábal kúsok pôdy, ktorý mu poskytoval chlieb a iné pokrmy, a jedol taktiež lesné plody. Tento spôsob života si zvolil preto, aby činil pokánie.

V sázavskej samote našiel svätého Prokopa knieža Oldřich, ktorý ako čestná výnimka, zmýšľal slovansky. Podľa povesti raz prenasledoval na poľovačke zviera a znenazdajky spozoroval v hustom lese pustovníka pri jaskyni. V rozhovore ho pustovník poprosil o postavenie chrámu na počesť sv. Jána Krstiteľa. Knieža schválil aj jeho plány založiť monastier, v ktorom by sa slúžila slovanská liturgia a vychovávalo by sa v ňom slovanské kňažstvo a mníšstvo. Knieža sa potešil prosbe blaženého Prokopa a poskytol mu pri tom svoju pomoc. Okrem toho pridelil monastieru pôdu, pastviny a lesy okolo rieky Sázavy.

Svätý Prokop zhromaždil okolo seba aj iných slovanských kňazov a v r. 1032, v údolí rieky Sázavy, založil pamätný monastier (zasvätený sv. Jánovi Krstiteľovi) a stal sa jeho predstaveným. Vykonávali sa v ňom bohoslužby a vyznávali vieru tak, ako to český národ učili slovanskí osvietitelia, svätí bratia Cyril a Metod. Východný duch sázavského monastiera je vidieť taktiež zo spôsobu jeho architektonickej stavby.

V sázavskom monastieri bola aj škola a učiteľom mladých mníchov sa stal sám svätý Prokop. Bol znalý slovanského písomníctva a prepisoval slovanské bohoslužobné a modlitebné knihy. Pestovalo sa tam tiež umenie, spev, maliarstvo a staviteľstvo. Táto škola sa preslávila po celej krajine. Bohoslužby konané podľa východného obradu, a hlavne slovanský jazyk, vábili do monastiera zástupy pútnikov.

Svätý Prokop zosnul na sviatok Zvestovania Panny Márie 25. marca 1053. Jeho hrob v kláštornom chráme sa stal pútnickým miestom Čechov.

Ním zhaslo českému národu vzácne svetlo, odišiel úprimný vlastenec, verný strážca cyrilometodského dedičstva a veľký učenec.

Po jeho smrti sa stalo všetko tak, ako to sv. Prokop predpovedal - Po smrti Břetislava prebral vládu jeho syn Spytihnev II., prišla skorá premena v správaní sa k slovanským mníchom Sázavského monastiera. Všetci mnísi boli odtiaľ vyhnaní a v Sázave sa usídlili latinskí mnísi na čele s nejakým nemeckým predstaveným, ktorý bol podľa slov letopisca naplnený “neudržateľnou zlosťou“.

Sázavskí mnísi odišli do Uhorska, kde existovalo niekoľko slovanských monastierov. Podľa jednej teórie sa uchýlili do monastiera na Vyšehrade nad Dunajom, ktorý bol založený kráľom Ondrejom I., ktorého manželkou bola dcéra kniežaťa Jaroslava Múdreho. Tam sa možno zoznámili s mníchmi, pochádzajúcimi z Kyjevo – pečerskej lavry v Kyjeve.

V r. 1061 si Vratislav predčasne podmanil Moravu, ovládol veľkokniežací pražský stolec a vystriedal Spytihneva. V tom istom roku navrátil na Sázavu svojich verných spojencov – sázavských mníchov a dovolil im voľne používať slovanský jazyk a literatúru... Žiaľ, tento rozkvet monastiera sa ukázal ako posledná etapa jeho existencie ako centra pravoslávnej kultúry. Je veľmi pravdepodobné, že šíriaca sa povesť o monastieri vzbudila obavy latinského duchovenstva, ktoré v r. 1097 dosiahlo zakázanie slovanského jazyka na Sázave a vyhnanie predstaveného Božetecha s jeho bratmi.

Tak v samom centre Európy zhaslo v nerovnom súboji ohnisko slovanskej kultúry, no jeho činnosť nevyšla nazmar. Kultúrne cennosti, ktoré v ňom vznikli, prežili za hranicami Čiech, obzvlášť v Rusku, s ktorým bol život Sázavského monastiera veľmi úzko spätý. V Kyjeve, i v iných mestách na Rusi, rozkvitajú písomné pamiatky v rodnom jazyku, vedú sa letopisy, píšu sa životopisy a poetické diela. České opisy životov (svätá Ľudmila, svätý Václav) mali veľký vplyv na vznik životopisov blahoverných kniežat Borisa a Gleba, ostatky ktorých boli Božím riadením prenesené do jednej zo svätýň v Čechách.

z diplomovej práce Mgr. Petra Bzíka:
„Svätí na území Čiech a Slovenska“

Životy svätých Pravoslávnej Cirkvi

V živote Pravoslávnej Cirkvi hrali svätci a ich životy zvláštnu a významnú rolu. Do dnešného dňa sú obľúbenou lektúrou veriacich a smernicami cesty ich života.

„Svätí, to tí, - hovorí Katechizmus, - ktorí počas svojho života na zemi boli vzormi kresťanstva a dosiahli štítu duchovnej dokonalosti. To sú tí, ktorí svojím životom svedčili o bezhraničnej oddanosti svätej viere, aj napriek hrozbe smrti. To kajúcnici, blahoslavení Hospodina, ktorí šli za Christom, plniac jeho vôľu. To mučeníci Svätej Pravoslávnej viery. To bojovníci pre Christovu pravdu, pre čistotu viery. To tí šíritelia apoštolského učenia, Christovej viery, Cárstva Božieho na Zemi...“ Svätí sú aj tí, ktorí sa pripodobnili Bohu za života na Zemi a teraz sa za nás v nebi modlia pred trónom Hospodina.

Dar svätosti je neobyčajným javom. Človek ho od Boha dostáva cez Svätého Ducha. Svätosť, ktorou Boh povyšuje človeka, je potvrdená Cirkvou v kanonizačnom procese.

Preto je pre nás len dobré, keď sa aspoň občas začítame do ich životov. Uvidíme, akými životnými skúškami prešli oni, a možno sa priučíme ako reagovať v podobných situáciách, ... možno si medzi nimi nájdeme dobrých priateľov a zástancov pred Bohom, na ktorých sa budeme môcť kedykoľvek obrátiť...

Svätý prepodobný Jozef, Igumen Volotský Čudotvorca

Svätý prepodobný igumen Jozef sa narodil 14. novembra 1440. Jeho nábožní rodičia ho dali ako 7-ročného chlapca do „učenia“ k starcovi Volokolamského monastiera, Arsenijovi. Už po dvoch rokoch poznal tento neobyčajne nadaný chlapec Sväté Písmo a začal vykonávať funkciu čteca v monastierskej cerkvi. Keď mal dvadsať rokov, odišiel Ján (to bolo jeho svetské meno) do pustyne neďaleko Tveru. Tam žil starec Varsonofij, ktorý mu požehnal na cestu do Borovského monastiera, kde Ján zložil mníšske sľuby a prijal meno Jozef.

Pod múdrym vedením starca Pachomija prežil Jozef 18 rokov. Po Pachomijovej smrti sa stal igumenom monastiera. Vedený horlivosťou asketického života na miestach, kde žili mnísi eremiti (pustovnícka forma mníšskeho života), zaviedol cenóbiu (spoločný monastierský život), ku ktorej väčšina mníchov nebola naklonená. Z tohto dôvodu opustil monastier a usadil sa ako obyčajný mních v Kyrilo - Belojezerskom monastieri. Neskôr, v r. 1479, založil vlastný monastier Uspenija Presvätej Bohorodičky vo Volokolamsku. Toto spoločenstvo sa stalo na dlhé roky miestom duchovnej obnovy Ruskej Cirkvi, a tiež školou mnohých známych mníchov – askétov. Sám svätý Jozef viedol v tomto čase horlivý boj o čistotu pravoslávnej viery proti rodiacim sa herézam.

Prepodobný Jozef Volotský zomrel v r. 1515 a jeho ostatky spočinuli v monastieri, ktorý sám založil. Jeho pamiatku si pripomíname 22. septembra a 31. decembra.

Svätý prepodobnomučeník Makarij, Igumen Pínsky

Svätý prepodobnomučeník Makarij, igumen Pínsky, sa narodil v r. 1605 v dedine Ovruč na Volyni. Vzdelanie získal v rodnej dedine v monastierskej škole. Po smrti rodičov prijal mníšstvo a krátko na to ho predstavený monastiera vyslal do Pínska, do Kupiatického Monastiera. Postupujúc jednotlivými stupňami mníšskeho života sa neskôr stal predstaveným niekoľkých monastierov.

V ťažkých časoch, kedy Pravoslávie ohrozovali okrem silnej katolicizácie aj tatárske nájazdy, Makarij odchádza do Kyjevo - Pečerskej Lavry.

V Kyjeve zažiaril mnohými zázrakmi a blahodarom predpovedania budúcnosti. Dva roky vopred predpovedal svoju smrť a zničenie monastiera Tatármi. To sa aj stalo v r. 1678. Keďže archimandrita Makarij odmietol Tatárom vydať monastierské cennosti, bol natiahnutý medzi dva koly. Po dvoch dňoch, 7. septembra, ho sťali. Jeho telo veriaci odniesli do chrámu, ktorý Tatári podpálili. Napriek požiaru zostalo jeho telo celé. Pochovaný bol pod chrámom, a v r. 1688 boli mošči sv. Makarija prenesené do Perejeslavija. V súčasnosti sa jeho ostatky nachádzajú v chráme Roždestva Matky Božej v Čerkese. Cirkev si ho pripomína 7. septembra.

pripravil otec Nikodim

Chirurgická operácia očami veriaceho

Podľa duchovno - mystickej skúsenosti Prof. Dr. I. Andrejeva

Som lekár a veriaci pravoslávny kresťan. 12 rokov som trpel ťažkou chorobou a chronickým katarom žalúdka. V poslednej dobe mi už nepomáhali ani prísna diéta, ani žiadne lieky, a tak padlo rozhodnutie podrobiť sa podrobnému vyšetreniu a následnej operácii. Všetky klinické vyšetrenia potvrdzovali tú najzákernejšiu diagnózu – rakovina. Ako lekár som veľmi dobre chápal, čo to znamená – jednoducho, môj život končí, ... poprípade mi niekoľkými ťažkými operáciami lekári oddialia bolestivú smrť. Bol som taký slabý, že som upadal do mdlôb.

Po všetkých tých vyšetreniach ma vyviezli na nemocničný balkón. Bol jasný, bezoblačný deň. Vysoko na nebi poletovali lastovičky, a dušu mi napĺňal zvláštny pocit, ktorý najlepšie vyjadrujú slová Puškina: „Smutno mi je, ale aj ľahko; môj smútok jasným sa zdá“. Bolo mi smutno, lebo život som miloval., ... miloval svojich blízkych, prírodu, to všetko, čo bolo okolo mňa. Ale bolo mi zároveň aj ľahko, lebo som veril v Boha, v Jeho nekonečnú lásku, dobrotu, spravodlivosť a milosrdenstvo. Bolo pre mňa trýznením myslieť na to, že sa už čoskoro budem musieť rozlúčiť so životom. Ale môj zármutok sa rozplýval v nádeji, že na druhom svete je všetko oveľa krajšie., tak, ako o tom hovoril V. Solovjev: „Čo nevidíš, že všetko viditeľné – je iba odleskom toho, čo nevidíme? Že každý zvuk života – je iba pokazenou ozvenou slávnostnej ódy?“

Moja duša sa trápila. Duša zápasila s telom – telo chcelo žiť tu na zemi, ale duša nejasne túžila po inom svete. Moja večerná modlitba sa zmenila už len na upnutie sa na Boha...

Nasledujúci deň ma vyšetril významný nemecký chirurg, ktorý po dôkladnom skúmaní stanovil diagnózu – nebola to rakovina, ale veľký vred na dvanástniku spojený s ťažkou gastritídou. Operácia však bola nevyhnutná. Dátum stanovil hneď na druhý deň. Zaviezli ma ku kňazovi, vyspovedal som sa, prijal Sväté Tajiny a poslúžili sme moleben k veľkomučeníkovi Panteleimonovi. Noc som už trávil na klinike. Zvyčajne majú ľudia pred operáciou problém so spaním, preto sa dávajú lieky na spanie. Odmietol som ich, a celú noc som spokojne spal. Ráno ma previezli na operačnú sálu. Prežehnal som sa a v duchu som sa modlil: „Hospodine, do Tvojich rúk porúčam svojho ducha!“ a spokojne som zatvoril oči. V duši bolo ticho a pokoj.

Po piatich hodinách od začiatku operácie som sa začal pomaly preberať. Bolo mi ako po operácii, každý pohyb spôsoboval bolesť... Akoby som sa bol predieral z temnoty a hľadal východ z akéhosi dusného údolia. „Sláva Bohu!“, - ďakoval som Hospodinovi, že všetko dopadlo dobre. Vtom ma napadla jasná myšlienka: „Musíš sa pomodliť k anjelovi strážcovi!“ „Anjel strážca, pomôž mi...!“

V tej bolesti som znova usnul. Udialo sa čosi, čo ťažko vysvetliť. Nebol to sen, skôr akási komunikácia na hranici druhého sveta. Všetko, čo sa dialo, bolo naplnené hlbokým významom. Zrazu predo mnou stáli sv. prepodobný Sergej Radonežský a sv. veľkomučeník Panteleimon. Začal náš rozhovor., rozhovor bez slov, len výmena myšlienok. V duchu odpovedali na moje otázky – „Operáciu robil dr. Schtich, - hovoril sv. Panteleimon, - ale nôž som viedol ja, a sv. Sergej pomáhal. Veď dnes je jeho deň“ (operácia bola 5./18. júla). „Dnes nikto, okrem Hospodina, nevedel, či budeš žiť, či zomrieš... Skoro však príde znova deň, o ktorom nikto z nás nevie, či umrieš, alebo ostaneš žiť“, - vravel sv. Panteleimon. „Keď sa ku mne modlia, môžem pomáhať, ale keď je v chráme ku mne slúžený moleben môžem pomáhať ešte viac. Dnes je nutné, aby dnes bol ku mne za teba odslúžený moleben. Musíš pochopiť to, čo sa píše v mojom tropáre – že nie som liečiteľom tela, ale aj duše“. - Ráno som ihneď poprosil rodinu, aby dali odslúžiť moleben k sv. veľkomučeníkovi Panteleimonovi.

Prišla ďalšia noc. A v spánku ďalšie videnie – znova prichádza veľkomučeník Panteleimon. Začal rozhovor, skôr smutný monológ. - „Nebol slúžený moleben“, - začal smutne. – „Teraz je treba tri molebeny za sebou, ale aj tak príde veľké utrpenie“. (Ukázalo sa, že príbuzní nepochopili a moleben dali slúžiť až deň neskôr). – „Pozri, aké ohavnosti som vyrezal z tvojej duše!“ – povedal sv. Panteleimon a ukázal na dve misy. V tej veľkej, ktorá bola na zemi, ležali štyri odporné tvory podobné hmyzu, a v tej, ktorú mal Panteleimon v rukách, bol akýsi odporný plaz, väčší ako dlaň. Bol polomŕtvy, zapáchal, ako keď sa rozkladá mŕtvola, iba jeho hlava (s podobou ľudskej tváre a hada súčasne) sa občas kŕčovito striasla. Jeho neobyčajne odporné oči, veľké a kalné, uprene hľadeli na mňa. - „Pozri, aké ohavnosti som ti vyrezal z duše, - stále opakoval svätý. – Je to hriech, ktorý žil v tvojej duši mnohé roky. Pozri, ako chce ten ničomný plaz ožiť a ovládnuť tvoju dušu“.

Zrazu som sa prebral, ale tie odporne kalné oči, ktoré uprene hľadeli na mňa ma prenasledovali. Začal som sa prežehnávať a v mysli sa mi začali vynárať slová Evanjelia, kedy Hospodin pred tým, než uzdravil malomocného, riekol mu: „Odpúšťajú sa ti hriechy!“ So slzami a s vďakou sa začínam modliť k Bohu. Ďakujem Hospodinovi za operáciu, aj za utrpenie, ktoré prišlo po nej. S pokorou prijímam všetko, čo mi pošle Boh, iba o jedno prosím: „Hospodine, očisť ma od každej škvrny! Daj mi silu prijať a uniesť všetko, čo mi zošleš!“

O niekoľko dní sa môj zdravotný stav výrazne zhoršil. Ako lekár som vedel, že nemám žiadnu šancu na uzdravenie: objavila sa obrátená peristaltika (obrátený posun obsahu čriev). V ušiach mi zneli slová sv. Panteleimona - „Nikto, okrem Hospodina, nevie, či ostaneš žiť“. Modlil som sa „Nech sa stane Tvoja vôľa, Bože!“, a v svojej unavenej a zmučenej duši som sa pripravoval na smrť. Stal sa však zázrak.

Moji príbuzní mi priniesli fotografiu otca Jána Kronštadského, aby som ho prosil o príhovor. S detskou vierou som sa modlil – „Upokoj, Hospodi, dušu vždy spomínaného otca Jána a na jeho príhovor ma uzdrav“. So slzami som pobozkal fotku a priložil ju k operovanému žalúdku. Zaspal som. A tu, pri svojej posteli, som pocítil prítomnosť otca Jána Kronštadského, v rukách držal bielu šálku a povedal: „Skrze čašu!“

Prebudil som sa a premýšľal, čo to znamená. Možno je treba sväté prijímanie z čaše, a potom zomrieť? Možno, skrze prijímanie sa uzdravím? Možno je treba prijať čašu utrpenia? Moja nechápavosť sa skoro rozptýlila – priniesli mi raňajky, ryžový vývar s cukrom, práve v takej bielej šálke, akú som videl v sne, v rukách otca Jána. Prežehnal som sa a prehĺtol dúšok posilňujúcej tekutiny., a zrazu, akoby sa niečo pretrhlo v mojom vnútri a bolo mi ľahšie.

Lekári ešte robili nejaké opatrenia pre moje zdravie, ale ja som už vtedy vedel, že sa uzdravím. Dnes som úplne zdravý a sám liečim ľudí. Sláva Bohu za všetko!

„Pravoslavná Rus“ No 9/1947
spracoval jerej Dušan N. Tomko

VIRUJU VO JEDINU, SVJATUJU, SOBORNUJU I APOSTOLSKUJU CERKOV

Svätí otcovia a cirkevné kanóny o modlitebnom a eucharistickom spoločenstve s inoslávnymi

V duchu cirkevných pravidiel má byť cirkevná modlitba vznesená iba za tých, ktorí patria alebo patrili do Cirkvi, uznávajú alebo ju uznávali ako svoju matku, veria alebo jej verili, a s tými, ktorí sa odcudzili alebo odcudzujú Cirkvi, nemožno mať modlitebné spoločenstvo.

45-te apoštolské pravidlo hovorí, že „biskup, kňaz alebo diakon, ak sa len s heretikmi pomodlí, nech bude odlúčený“. Tomuto odlúčeniu podľa 10-teho apoštolského pravidla podlieha každý, „kto sa s odlúčeným od cirkevného spoločenstva bude modliť, hoci by to bolo iba v dome“. Tieto pravidlá boli zopakované a znova potvrdené uzneseniami ***Antiochijského a Laodikejského snemu.*** *Vznášanie cirkevných modlitieb za tých, ktorí stoja mimo spoločenstvo Cirkvi, je zjavne v rozpore s týmito pravidlami.*

Čo hovoria ďalšie apoštolské pravidlá: „Nemožno sa modliť s heretikom, ani schizmatikom (pr.33)., ... Lebo, čo má spoločné Christos s Beliárom, alebo veriaci s neveriacim?“ (por. 2 Kor 6,15) (pr.46)., Od heretikov nemožno prijímať blahoslovenie, ktoré je iba prázdnoslovím a nie blahoslovením (pr.32)., Heretikov, ktorí pretrvávajú v heréze netreba púšťať do Božieho domu“ (pr.6) ***(Laodikejský snem).***

Podľa dávnych pravidiel Cirkvi, nikto neprestáva byť heretikom, hoc priznáva naše tajiny, ale naďalej ostáva oddeleným od Cirkvi v otázkach viery a chápania života. Preto spoločenstvo s inoslávnymi v tajinách je v protirečení s našimi tradíciami. ***Sv. Vasiľ Veľký,*** *spolu s ostatnými otcami, hovorí, že odpadnutie od Cirkvi vlečie so sebou aj stratu blahodatných darov Svätého Ducha. A preto, aby sme neboli účastnými ich poblúdenia vo viere a neprepadli spolu s nimi odsúdeniu,* ***sv. Ján Damaský*** *nás učí chrániť sa eucharistického spoločenstva s nimi, prijímajúc od nich, alebo podajúc im Sväté Prijímanie.*

Pre Pravoslávnu Cirkev by priznanie tajin vysluhovaných mimo nej znamenalo zrieknuť sa sobornej neomylnosti, ako jedinej a nepretržitej ochrankyne Bohom zjavených právd a blahodati, - hovorí ten istý svätý. - V tej chvíli by sa dostala Cirkev do protirečenia s pravidlami prvotnej Cirkvi, ktorej je vernou nasledovateľkou. Uznanie rovnosti tajin predpokladá súčasne aj vzájomné spoločenstvo v tajinách, čo je kategoricky odsúdené učením Sobornej Všeobecnej Cirkvi.

Istý pravoslávny mních prehováral mníchov, ktorí boli v schizme, aby zanechali svoje praktiky, ktoré nie sú podľa cirkevnej obyčaje, a aby sa zjednotili s Cirkvou. Oni súhlasili, že príjmu všetku cirkevnú tradíciu, len nech si môžu nechať svoje prežehnávanie sa dvoma prstami, tak ako to robili doteraz. Keď sa o tom dozvedel antiochijský patriarcha Silvester, muž naplnený múdrosťou Svätého Ducha, a tiež moldavský metropolita Nikifor, hneď zakázali týmto schizmatickým mníchom prebývať v pravoslávnom monastieri týmito slovami: „Ak sa z celej duše chcete zjednotiť so Sobornou Cirkvou, tak je vám treba bez reptania a pripomienok prijať aj celé apoštolské predanie a obyčaje Cirkvi. Vtedy vás Cirkev s veľkou radosťou príjme do svojho spoločenstva, ako milované deti. Ale, keď nesúhlasíte s celým apoštolským predaním, či cirkevnými obyčajmi, a tvrdo stojíte za svojim dvojprstým žehnaním., chcete, aby vás Cirkev prijala, ale nechcete sa podriadiť Božej Cirkvi, dokonca žiadate, aby akceptovala vaše dvojprsté žehnanie, ako môže Cirkev splniť vaše želanie? Je možné, aby v jednej a tej istej Sobornej Cirkvi boli dva obyčaje, a ešte v protiklade jeden s druhým? Aby jedni a tí istí kresťania sa nežehnali znamením našej spásy – Krížom, rovnako? Preto vedzte, - hovoria ďalej, - aj keď je to tvrdé, že Božia Cirkev s vašim návrhom v žiadnom prípade nemôže súhlasiť. Preto nás už ani neproste, ani nežiadajte, lebo je to vec nemožná. Vráťte sa k sebe a už neostávajte v dome pravoslávnych mníchov, lebo, ako nepokorní Cirkvi, nemôžete mať spoločenstva s nimi“.

Títo schizmatickí mnísi boli pripravení prijať všetku apoštolskú vieru a cirkevné obyčaje, a Cirkev ich neprijala do svojho spoločenstva pre „obyčajné“ dvojprsté žehnanie, ... ako môže prijať tých, ktorí menia učenie Cirkvi, nepočúvajú jej príkazy a nechcú sa pokoriť cirkevným pravidlám?

Keď hovoríme o tých, ktorí sa protivia svätej Cirkvi a v tejto nenávisti a nepokání umierajú, to verte mi, - hovorí ***sv. Ján Damaský****, - že cirkevná spomienka za nich – nie, že je nevhodná, ale bude protivná Bohu i Cirkvi, a kňaz, ktorý by konal toto pominovenije – spomienku, smrteľne hreší. „Vypomínanie“ je súčasťou nekrvavej žertvy prinášanej za pravoslávnych kresťanov, živých či zomrelých. Ak niekto, hoci aj pravoslávny, javne hreší a nekajá sa, takisto Cirkev za takého zakazuje prinášať nekrvavú žertvu dovtedy, kým on rozhodne nezanechá svoj hriech a skutočne sa nepokajá. Je potrebné rozlíšiť cirkevnú bohoslužobnú spomienku – „vypomínanie“, od modlitby, ktorú sme dokonca povinní prinášať Bohu za obrátenie sveta. A tak, ak Cirkev nepovoľuje prinášať nekrvavú žertvu za živého pravoslávneho hriešnika, ktorý sa nechce kajať, tak ako môže dopustiť prinášať ju za zomrelého, ktorý sa už kajať nemôže zo svojho poblúdenia?!*

Sv. Simeon, arcibiskup solúnsky, *hovorí, že treba veľmi dbať na to, za kým je žertva prinášaná, lebo pre dôstojných je ona požehnaním, ale pre nedôstojných je na záhubu. Lebo táto častica prinášaná za niekoho je položená blízko Božského Chleba., potom, čo tento Chlieb je premenený a stáva sa Telom Christovým, vtedy aj tá častica sa dotýka Svätyne. Keď je následne vložená do čaše, zjednocuje sa aj s Krvou a tak prijíma blahodať pre túto dušu, za ktorú je táto častica prinesená ...“*

Takisto ***sv. apoštol Pavol*** *hovorí:* ***„Či čaša dobrorečenia, ktorej dobrorečíme, nie je spoločenstvom Krvi Christovej? A Chlieb, ktorý lámeme, či nie je spoločenstvom Tela Christovho? Keďže je jeden chlieb, jedno telo sme, čo aj mnohí, lebo všetci máme podiel na jednom Chlebe“ (1 Kor 10, 16-17).*** *Súdiac podľa toho, - hovorí* ***prepodobný Teodor Studita,*** *- účasť na heretickom chlebe a čaši stavia tohto účastníka na stranu, ktorá je proti pravoslávnym a všetci títo účastní tvoria síce jedno telo, ale cudzie Christovi.* ***„Lebo, čo má spoločné spravodlivosť s neprávosťou? Alebo, aké spojenie je medzi chrámom a modlami?“ (2 Kor 6,14,16)****, - ako na druhom mieste hovorí apoštol Pavol. –* ***Pre takých je treba plakať, za tých z nich, ktorí sú živí, je treba sa modliť, aby im bolo dané vytrhnúť sa zo sieti démona a za seba dobrorečiť', „že si nás vybral Boh ako prvotinu na spasenie, keď nás posvätil Duchom a vierou v pravdu“ (2 Sol 2, 13), aby sme žili pre Neho v pravoslávnej viere, vyznávajúc Ho v čistej viere a nezištne, za čo nás obdarí Svojím nebeským Cárstvom“ (Dobrotoľubije).***

pripravil otec Nikodim

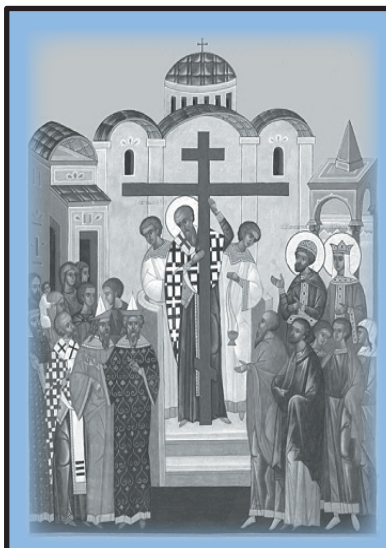

Zamyslenie k sviatku Povýšenia Čestného a Životodárneho kríža Hospodinovho

Sviatok Povýšenia Čestného a Životodárneho kríža Hospodinovho je pôstnym dňom, pretože Christov Kríž, pred ktorým sa dnes s vierou skláňame, je svedectvom Jeho utrpenia.

Tento sviatok je spojený s matkou cisára Konštantína Veľkého, ktorý povolil kresťanstvo ako jedno z náboženstiev na teritóriu vtedajšieho rímskeho impéria. Jeho matka Helena, zbožná kresťanka, sa vydala hľadať Christov Kríž do Jeruzalema a podľa kresťanskej tradície ho aj našla.

Čo nám kresťanom symbolizuje Kríž? Iba udalosť utrpenia a Golgotu? Nie! Keby nebolo Kríža, nenasledovalo by ani Christovo slávne Zmŕtvychvstanie. Z tohto dôvodu je Kríž symbolom víťazstva nad smrťou, nad zlom a diablom.

Vďaka Krížu Dobro víťazí. Zlo sa veľmi rýchlo šíri v našom svete, ale v konečnom výsledku nie je života schopné. Je iba dočasné, s výsledkom bez reálnej perspektívy.

Boh je Dobro, preto všetko, čo je konané v Bohu, má večné trvanie. Zlo tak, ako sa rýchlo a so silnou dynamikou rozšírilo, rovnako s takou intenzitou aj slabne, pretože nemá dlhodobú trvácnosť. Prosme Boha, aby sme boli nositeľmi dobra.

Sláva Isusu Christu!

zdroj: pcokosice@orthodox.sk

CHRÁMOVÝ SVIATOK V KOŠICIACH

V rozostavanom katedrálnom chráme v Košiciach, ktorý je zasvätený Zosnutiu Matky Božej, sme oslávili chrámový sviatok.

V predvečer sviatku, 14. augusta, sme slúžili Vsenočné bdenie a 15. augusta, v samotný deň sviatku, archijerejskú liturgiu, ktorú celebroval Vysokopreosvietený JURAJ, arcibiskup michalovsko – košický.

Vladyka Juraj ešte pred liturgiou posvätil novú kópiu klokočovskej čudotvornej ikony Presvätej Bohorodičky, ktorá bude uložená na pútnickom mieste v Nižnej Rybnici.

Prítomní veriaci sa tešili z toho, že chrám napreduje vo výstavbe, že je priestranný a vyhovuje všetkým kritériám katedrály. Počas bohoslužieb sme prosili Presvätú Bohorodičku, aby sa svojim zastupníctvom pred Jednorodeným Božím Synom, Hospodinom Isusom Christom, prihovárala za našu farnosť, za chrám a jeho skoré ukončenie.

Aj touto cestou ďakujeme všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom podporujú výstavbu košickej pravoslávnej katedrály. Zároveň prosíme, aby ste svoje finančné príspevky zasielali do **OTP Banka Slovensko, a. s., pobočka Košice, Alžbetina 2, na číslo účtu: 10160382/5200**

zdroj: www.pcokosice@orthodox.sk

Oslavy sv. Štefana, uhorského kráľa vo Veľkých Kapušanoch

Dňa 20. augusta 2009 navštívil Vysokopreosvietený vladyka Juraj PCO Veľké Kapušany, kde sa zúčastnil osláv svätého Štefana, uhorského kráľa.

Oslavy sa začali o 19.00 hod. pri soche sv. Štefana v mestskom parku, v blízkosti reformovaného kostola. Organizátorom týchto osláv bolo občianske združenie maďarskej strany „CSEMADOK“. Oslavy, na ktoré boli pozvaní - vladyka Juraj a duchovní reformovanej, katolíckej a Pravoslávnej Cirkvi so svojimi veriacimi, pokračovali v reformovanom kostole.

Po privítaní hostí vystúpili jednotlivé zbory s cirkevnými piesňami. Naši veriaci zaspievali tropár a kondák k sv. Štefanovi v cirkevnoslovanskom jazyku. Nasledoval slávnostný príhovor, ktorý tento rok predniesol duchovný Pravoslávnej Cirkvi Czap Simon. Oslavy prebiehali v príjemnej atmosfére.

Príhovor vladyku Juraja, v ktorom vyzdvihol zásluhy sv. Štefana s prekvapením a s veľkým záujmom počúvali všetci zúčastnení aj preto, lebo zaznel po česky, čo nemali možnosť počuť dlhé roky, odkedy sa tieto oslavy organizujú v našom meste.

Účasť a príhovor vladyku Juraja na týchto oslavách ukázala, že svätých si ctíme, nie pre ich národnosť, ale pre svätosť života, čo je dnes veľmi dôležité zdôrazniť.

Czap Simon
správca PCO Veľké Kapušany

BLAHOŽELÁME

17. augusta 2009 sa krásneho, Bohom požehnaného, životného jubilea – **70. rokov života, dožil mitr. prot. ThDr. Štefan Horkaj.**

Otec Štefan sa narodil 17. augusta 1939 v obci Byšta, v trebišovskom okrese.

Keď ukončil stredoškolské vzdelanie, nastúpil na teologické štúdia na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove, ktoré ukončil v r. 1961.

Po absolvovaní vojenskej základnej služby bol michalovským biskupom Metodom vysvätený na diakona a následne na kňaza.

Ako kňaz bol ustanovený za predstaveného katedrálneho chrámu a od r. 1968 aj za správcu PCO Michalovce, kde pôsobil nepretržite do r. 2009. V súčasnosti je administrátorom PCO Choňkovce a Koňuš.

Vyše 40 - ročné pôsobenie otca Štefana v Michalovciach bolo spojené s mnohými radosťami, ale aj skúškami, neraz bezvýchodiskovými situáciami, ale ktoré s jemu vlastným optimizmom, elánom, pracovitosťou a hlavne s pomocou Božou, dokázal uniesť a korunovať úspechom.

So svojimi veriacimi sa musel trikrát sťahovať – najprv z katedrálneho chrámu Sv. Ducha do náhradných priestorov, potom do ďalších náhradných priestorov na Duklianskej ulici a nakoniec, v r. 1996, s Božou pomocou do nového katedrálneho chrámu sv. Cyrila a Metoda.

Pôsobil na akademickej pôde našej fakulty ako odborný asistent katedry cirkevných dejín. S jeho menom sú spojené aj mnohé historické štúdie z dejín života našej miestnej Cirkvi, mnohé hodnotné úvahy, s ktorými sa mnohí mohli stretnúť v našich cirkevných periodikách Odkaz sv. Cyrila a Metoda, Prameň, Pravoslávny Teologický zborník, ale aj v regionálnych novinách Michalovčan, Extra Zemplín, Hlas Zemplína.

Drahý otec Štefan! Nech Vás Všemilostivý Hospodin Boh, Ten Ktorý vidí aj v skrytosti, odmení za Vašu prácu pre Boha a blaho Sv. Pravoslávnej Cirkvi, požehná Vás dobrým zdravím, hojnou silou do ďalších dní, pokojom a láskou v strede Vašich blízkych **NA MNOHAJA I BLAHAJA LITA!**

- redakcia PRAMEŇ

BLAHOŽELÁME

Dňa 24. 8. 2009 oslávila s**estra Helena Feketeová** svoje **jubilejné 60. narodeniny.**

Svojou obetavosťou a prácou vyniká nielen ako dobrá mamička a babička, ale aj dlhoročná kurátorka a pokladníčka farnosti.

Aj touto cestou jej chce poďakovať celá jej rodina za jej nekonečnú lásku. K blahoželaniu sa pripájajú aj veriaci PCO Čierna nad Tisou. Nech ju Hospodin Boh požehná hojnosťou Svojej milosti, zdravia a ďalších síl v práci i živote - **„Na mnohaja i blahaja lita“.**

Rodina a veriaci PCO Čierna nad Tisou

Nový prestol v Markovciach

Posledný veľký bohorodičný sviatok v tomto cirkevnom roku, Zosnutie Presvätej Bohorodičky, ktorému je zasvätený chrám v Markovciach, sa niesol v znamení veľkých osláv.

S návrhom a požehnaním Vysokopreosvieteného vladyku Juraja, arcibiskupa michalovsko - košického, sa duchovný otec Lukáš Nováček, michalovský arcidekan, spolu s markovskými veriacimi rozhodli vymeniť nevyhovujúci prestol za nový. Túto myšlienku im s finančnou podporou pomohol zrealizovať monastier z Gréckej pravoslávnej cirkvi.

Prípravy na túto slávnosť začali už v sobotu. Zrodila sa myšlienka, ktorú náš vladyka Juraj s radosťou podporil, spojiť markovský rómsky spevácky zbor VieNaLa (viera, nádej, láska) s členmi Zboru katedrálneho chrámu Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Košiciach, pod vedením dirigentky Mgr. Slávky Rudačkovej PhD. V chráme sa zišli starí, aj noví členovia VieNaLy, ktorí sa spolu s košickými mládežníkmi pripravovali na slávnostnú sv. liturgiu. Dôležitosť tejto zajtrajšej udalosti si Markovčania uvedomovali už prítomnosťou arcibiskupa Juraja na Veľkej večerni, ktorý oboznámil veriacich s priebehom činu svätenia svätého prestola.

V samotný deň sviatku sa veriaci začali schádzať v chráme nielen z Markoviec, ale aj z okolitých cirkevných obcí. Vysokopreosvietený vladyka Juraj bol tunajšími kurátormi privítaný tradične - chlebom a soľou, potom sa začal čin posvätenia prestola, po ktorom nasledovala Božská liturgia.

O tom, že sa dá oslavovať Tvorca neba a zeme rôznymi jazykmi, sa prítomní presvedčili krásnym rómskym chválospevom VieNaLy a cirkevnými spevmi košického zboru.

Bohu by sme mali prinášať len to najlepšie. Nový sv. prestol, na ktorom sa budú konať nekrvavé obete je toho dôkazom. Markovčania, nech Vás Boh neustále obdarí svojou blahodaťou.

Matúš a Natália

Oslavy sv. Maxima Gorlického v Inovciach

Minulý rok boli v tejto rusínskej obci uložené sv. ostatky svjaščennomučeníka (sv. kňaza - mučeníka) Maxima Gorlického (Sandoviča).

Na jeho sviatok sa tu konajú slávnostné bohoslužby. Už v piatok bol akafist a veľká večerňa s litijou za účasti Jeho Vysokopreosvietenosti Juraja, arcibiskupa michalovsko - košického.

Toho roku však boli oslavy slávnostnejšie, pretože v sobotu bola slávnostná archijerejská sv. liturgia, ktorú slúžil Jeho Blaženosť Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých krajín a Slovenska, spolu s vladykom Jurajom a Jeho Preosvietenosťou Michalom, biskupom ženevským a našim duchovenstvom, ako aj s duchovnými zo zahraničia, kde treba spomenúť našich „stálych hostí“, bratov - o. archimandritu Vasilija /Sadvarija/ a o. protodiakona Alexandra Sadvarija. Slávnosti sa zúčastnilo množstvo veriacich.

Po liturgii a obede nasledoval kultúrny program rusínskych piesní a tancov, ktorý sa koná každoročne po bohoslužbách na počesť rusínskeho svätca sv. Maxima Gorlického.

Obec Inovce je rusínska obec, kde sú takmer všetci obyvatelia pravoslávni.

V kultúrnom programe vystúpili domáci „chlopi“, tzv. Inovské pristáše, deti zo školy, spevácky súbor Lelia z Humenného, mládežníčky a mládežníci z Inoviec a mnoho ďalších. Tento kultúrny program bol naozaj skvelý, všetci účastníci boli fantastickí. Asi najväčší potlesk zožal muž so zlatom v hrdle - o. protodiakon Alexander so svojim grandióznym vystúpením. Všetci, ktorí prišli pozrieť na kultúrny program, a nebolo ich málo, určite neľutovali.

Vďaka patrí predovšetkým Bohu za požehnanie tejto akcie a nadelenie dobrého počasia, aby sa vystúpenie mohlo uskutočniť, miestnej cirkevnej obci na čele s prot. Pavlom Novákom, správcom PCO, starostovi obce a všetkým, ktorí pomáhali. Dovidenia o rok!!!

Pravoslávna mládež z Inoviec

PRAMEŇ *- mesačník Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. Vydáva Eparchiálna rada Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. Šéfredaktor: Bc.Dušan Tomko. Členovia redakčnej rady: Mgr. Vasil Bardzák, PhD., Mgr. Pavol Novák, prof. ThDr. Imrich Belejkanič, Csc., Mgr. Lukáš Nováček, Mgr. Marián Čičvák, Mgr. Juraj Šatala. Ekonóm: Viera Bubenková. Uzávierka príspevkov a fotografií je k 6. dňu v mesiaci. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Za názory a postoje autorov príspevkov redakcia nezodpovedá. Adresa redakcie: PRAMEŇ, Úrad eparchiálnej rady, Duklianska 16, 071 01 Michalovce, tel. č.056/64 24 156, fax 056/64 31 500, e-mail: redakciapramen@post.sk. Distribúcia: mesačník rozširuje vydavateľ a každý pravoslávny farský úrad Michalovsko-košickej pravoslávnej eparchie. Vychádza v náklade 600 kusov. Tlač: Tlačiareň svidnícka, s.r.o., čat. Nebiljaka 121/18, 08901 Svidník. Registrované Okresným úradom, oddelením regionálneho rozvoja, registračné číslo 1305/08. ISSN 1336 - 2747. Informácie pre prispievateľov na cirkevnú tlač: Eparchiálna rada - tlačový účet, VÚB - Michalovce, č. ú. 1680340651/0200.*